

Efterafgrøder og alternativer:

Tidlig såning burde være et alternativ

Vintersæd, som sås tidligt, kan fjerne kvælstof på linie med efterafgrøder.

Hvede sået 25. august og 20. september. Billederne er taget 18. november 2011.

Af Lars Bødker Smitt

Kravet om pligtige efterafgrøder kan opfyldes på en række andre måder end netop efterafgrøder. Men en løsning, som kunne være lige så effektiv med hensyn til at tømme jorden for kvælstof og betydeligt nemmere at håndtere for en meget stor gruppe af landmænd - den mulighed kan ikke bruges.

Løsningen består i at så vintersæd tidligere, end det typisk sker nu. Landsforsøg over de seneste år har vist, at kvælstofoptagelsen forøges med fem til syv kg N pr. hektar for hver uge, såningen af vintersæd rykkes frem, og at N-min i jorden reduceres tilsvarende.

"Vi har lagt stor energi i at få tidlig såning godkendt som et alternativ, og vi har do-

kumentation for effekten fra både Landsforsøg og Aarhus Universitet. Men svaret har indtil videre været, at ordningen ville være svær at føre kontrol med," siger chefkonsulent Leif Knudsen, Videncentret Planteproduktion.

"Tidlig såning kunne være et meget nyttigt alternativ, ikke mindst i 2013, hvor arealet med pligtige efterafgrøder forøges med cirka 140.000 hektar."

Kan fordeles på mange hektar

Landsforsøg gennem flere år viser forøget kvælstofoptagelse ved tidlig såning - dog afhænger optagelsens størrelse af efterårets vejr.

I to nye forsøg, hvor en række hvedesorter blev sået i sidst i august 2011 og midt i septem-

ber, blev der i november målt en N-optagelse på 29 kg N pr. hektar i den tidligt såede hvede mod kun 13 kg N efter den almindelige såtid. Samtidig blev N-min reduceret til 20 kg N efter tidlig såning, mens N-min i hveden, som var sået midt i september, blev målt til 42 kg N.

"Tidlig såning har ikke helt så høj effekt som eksempelvis efterafgrøde af olieræddike, men tidlig såning kan til gengæld fordeles på et større areal," siger specialkonsulent Hans Østergaard, Videncentret Planteproduktion.

Ulemper søges løst

Forsøgene har vist, at tidlig såning af vinterhvede samtidig har givet en udbyttegevinst, mens udbytterne i tritcale og

rug har været stort set ens ved de to såtider.

Tidlig såning har dog også flere uheldige sider, som man skal tage højde for, herunder øget risiko for udvintring, forøget ukrudtstryk og højere tilbøjelighed til at blive ramt af goldfodsyge og havrerødsot.

En del af disse ulemper søges dog løst ved at udvikle sorter, der egner sig til tidlig såning og ved at anlægge en sprøjtestrategi, der egner sig til metoden. I samarbejde med bl.a. Aarhus Universitet og Sejet Planteforædling afprøver Videncentret i forsøg et stort antal sorter for at finde de, der er bedst egnede til tidlig såning. Projektet gennemføres med støtte fra GUDP-programmet (Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram).